

2 Keuze van het onderwerp

2.1 Over interesse en het aanwakkeren van inspiratie

Het kiezen van een goed onderwerp voor een scriptie, een paper of zelfs een proefschrift is niet altijd even gemakkelijk, zo leert de praktijk.¹ Menig student laat weten het ‘verschrikkelijk moeilijk’ te vinden een geschikt onderwerp te verzinnen. Dat wekt enige verbazing, omdat interessante onderwerpen in wezen voor het oprapen liggen. Het klinkt wellicht wat geheimzinnig, maar bedacht moet worden dat elk onderwerp en daarmee alle verhalen op zoek zijn naar een verteller. Zij hangen als pollen in de lucht en ‘prikkel (..) de neuzen die daar gevoelig voor zijn. Tot er een schrijver toehapt die het zo lang met het bewuste verhaal weet uit te houden totdat het, glanzend opgewreven, aan de wereld gepresenteerd kan worden’,² om een in de belletrise ontwikkelde gedachte aan te halen.

Bij bepaalde opdrachten, zoals het schrijven van een paper, komt het voor dat een specifiek thema, dat welhaast een onderwerp kan worden genoemd, wordt aangereikt. Maar als het gaat om een scriptie, is de student doorgaans vrij in de keuze van het onderwerp. Het ligt voor de hand om een onderwerp uit te zoeken waar de eigen interesse optimaal tot haar recht komt (‘Eigen interesse eerst’, pleegt een Amsterdamse hoogleraar op het terrein van de methodologie studenten op aforistische wijze voor te houden). Het schrijven van een scriptie is al moeilijk genoeg en een onderwerp dat interessant is, zal als smeerolie werken en de kans vergroten dat een goed verhaal op papier komt te staan. Wie een boeiend keuzevak heeft gevolgd, kan daarop voortbouwen in zijn scriptie. Ook een werkstuk dat hij eerder heeft afgeleverd, kan een vruchtbare voedingsbodem zijn voor nadere studie. De student weet dan wat er op dat terrein speelt en kan meteen de diepte ingaan.

1 ‘Soms strandt het project, en promoveren kan dat beslist worden genoemd, al voordat het goed en wel is begonnen, meestal omdat de promovendus het erbij laat zitten, bijvoorbeeld omdat een passend onderwerp niet wordt gevonden, ondanks een retraite in een ver buitenland om de eigen interesse en passie op scherp te stellen’ (L.J.A. Pieterse, ‘Leren promoveren, lessen voor geschoolde arbeiders’, *WFR* 2016/85, p. 567).

2 Zo tekende Peter Buwalda op (*De wereld van Renate Dorrestein. Twintig jaar schrijverschap*, Pandora 2003, p. 15).

Wie desondanks met een tekort aan inspiratie kampt, kan de bibliotheek in duiken en enkele recente periodieken doorbladeren.³ In verschillende tijdschriften⁴ wordt van tijd tot tijd een kroniek of een (ander) overzichtartikel opgenomen, dat wil zeggen een bijdrage waarin de stand van zaken op een bepaald rechtsgebied of soms zelfs van het gehele belastingrecht wordt neergezet.⁵ Ook rechtspraak wordt gepubliceerd en besproken in verschillende week- en maandbladen en onder meer baanbrekende arresten van onze hoogste belastingrechter zullen daarin niet onopgemerkt blijven. Het moet, gezien het beschikbare materiaal, wel heel gek lopen wil men niet op een onderwerp stuiten dat tot de verbeelding spreekt. Soms kan een inval ook uit onverwachte hoek komen, bijvoorbeeld bij een blik over de grens (zo kan worden onderzocht of de zogenoemde *Kapitalertragsteuer* die sinds 2009 in Duitsland wordt geheven een werkbaar alternatief zou kunnen zijn voor de in Nederland geldende vermogensrendementsheffing⁶). Ook de belastingplannen die ieder jaar op Prinsjesdag worden gepresenteerd, zullen doorgaans de inspiratie aanwakkeren. Hetzelfde geldt voor de plannen op het terrein van het internationale belastingrecht, die de OESO op gezette tijden publiceert. Verder kan de student op een geschikt onderwerp stuiten bij het doornemen van landelijke dagbladen, waarin bijvoorbeeld een of andere vorm van bankenbelasting onder de aandacht van de lezer wordt gebracht.⁷ Ook in *Het Financieele Dagblad* zijn talloze aanknopingspunten te vinden voor een geschikt onderzoeksproject (degene die op deze manier te werk gaat, mag zich gesterkt weten door de gedachte van de bekende Romeinse denker Seneca dat een grote geest hij is die zich uitlevert aan het lot). Tot slot, in *Ars Aequi* worden elk kwartaal scriptiesuggesties gedaan, veelal met verwijzingen naar relevante literatuur.⁸

3 Zie daarover: ‘Scriptie (4): belang van documentatie’, *Forfaitair* 2011/221, p. 31-32 en P.H.J. Essers, ‘Koester serendipiteit en voorkom een filter bubble!’ (Column), *WFR* 2016/92, p. 616-617.

4 Zoals het studentenmaandblad *Ars Aequi*, *Nederlands Juristenblad* of *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*.

5 Zie bijvoorbeeld het overzicht dat in *NTRF* 2012/2311 is gepubliceerd. Zie ook: *TFB* 2017/3, p. 36-40, en *NJB* 2020/2401, afl. 35, p. 2708-2720.

6 S.M.H. Dusarduijn, ‘De fictieve vermogensrendementsheffing: een rimpeling in de fiscale historie?’, *WPNR* 2016/7108, par. 10.

7 Zie onder meer de publicaties: ‘Commissie wil nu toch Tobin-tax. Brussel vindt belasting op transacties gerechtvaardigd na steun aan banken’, *NRC Handelsblad* 29 september 2011, p. 33 en ‘Elf landen voor transactietax, Nederland tegen’, *NRC Handelsblad* 10 oktober 2012, p. 23.

8 Zie bijv. L.J.A. Pieterse, ‘Belastingrecht’, *Ars Aequi KwartaalSignaal* 157, 2020, p. 9270-9273.